

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Redactioneel

Diversiteit

Het is in dit tijdschrift niet gebruikelijk stil te staan bij het overlijden van een collega. Voor Han Groen-Prakken moet een uitzondering worden gemaakt. Er zijn maar weinig Nederlandse psychoanalytici die zo veel hebben gepubliceerd als zij: meer dan zestig publicaties. In de feestbundel *Trauma en identiteit* (Baneke, Ladan, Treurniet & Visser-Donker, red. 1998) ter ere van haar zeventigste verjaardag is daarvan een overzicht opgenomen. Als een niet uit te drogen bron van enthousiasme en gulheid wist ze velen te stimuleren. Voor mij was ze een voorbeeld van hoe ik zou willen worden als ik 'groot' zou worden.

Natuurlijk probeert de redactie steeds opnieuw de inhoud van dit tijdschrift zo divers mogelijk te maken. Soms lukt dat beter, soms lukt dat minder. Maar met bijdragen die uiteenlopen van psychoanalyse op het internet, via een gestandaardiseerde manier van indicatiestelling voor psychoanalyse tot Freuds concept van de castratieangst zijn we goed op weg. Met die diversiteit proberen we ook zichtbaar te maken dat de redactie open wil staan voor verschillende visies op het vak.

In de bijdrage van Quin van Dam en Robert Abraham wordt geschreven over de toepassing van het Ontwikkelingsprofiel. Inmiddels zijn vele Nederlandse, veelal jonge, collegae opgeleid in het gebruik van het Ontwikkelingsprofiel ten behoeve van de psychoanalytische diagnostiek. Ietwat provocerend schreef ik hierboven: 'een gestandaardiseerde manier van indicatiestelling voor psychoanalyse'. De afname en verwerking van het interview 'gestandaardiseerd' te noemen, wijzen de auteurs waarschijnlijk af. Het Ontwikkelingsprofiel is immers een semi-gestructureerd instrument, dat wel goed gevalideerd is. Van Dam en Abraham zelf schrijven dat het Ontwikkelingsprofiel de diagnostische, informatieve en wetenschappelijke rol van de analyticus kan ondersteunen. Maar in de redactie voerden we naar aanleiding van hun artikel de discussie of het gestructureerd afnemen van een diagnostisch interview niet haaks staat op de analytische houding, de analytische manier van kennisverwerving en daarmee het verzamelen van informatie voor het stellen van analyse-indicatie. Sommigen vonden het onjuist een dergelijke instrument 'analytisch' te noemen; het sturen van de aandacht van de diagnosticus en de patiënt door het stellen van voorgeschreven vragen is onverenigbaar met vrij zwevend luisteren en hypothesen laten ontstaan door ze uit de achtergrond van het verhaal langzaam tot voorgrond te laten worden. Natuurlijk besloten we het artikel wel te publiceren.

In mijn artikel over schaamte probeer ik vanuit een theoretische diversiteit te komen tot een theorie over schaamte. Voortgaand op mijn eerder geschreven

pleidooi voor het integreren van gevoelens, cognities en lichamelijke gewaarwordingen in een emotietheorie, schets ik hoe een optimale schaamtetheorie er voor mij uit zou moeten zien. Aangezien ik zelf ook onderworpen was aan de anonieme beoordeling, miste ik de discussie in de redactie over mijn conceptartikel. De zinsnede uit de redactiebrief waarin mij wordt voorgelegd dat ik bepaalde aspecten van het freudiaanse kader wel erg gemakkelijk van tafel veeg, doet echter vermoeden dat ook rond mijn artikel gediscussieerd is over theoretische verschillen en het kind en het badwater. De discussie die wij in de redactie vaak voeren, wordt in dit nummer publiekelijk gevoerd door Eddy de Klerk, Hans Reijzer en Michael Chayes. In twee ingezonden brieven komen de laatstgenoemden terug op Eddy de Klerks *Het trauma van Freuds besnijdenis* in het vorige nummer van dit tijdschrift. De Klerk schreef daarin over de mogelijke invloed van de verwerking van een onverdoofde neonatale besnijdenis op de intensiteit van de beleving van castratieangst in de fallisch-oedipale fase. Recent onderzoek levert kennis op die voorheen niet beschikbaar was. De Klerk maakt vervolgens een koppeling met Freuds eigen levensgeschiedenis, uit wiens brein het concept 'castratieangst' is ontsproten, en werpt een hypothese op ten aanzien van de theorievorming over castratieangst. De discussie tussen Reijzer, Chayes en De Klerk gaat deels over de (on)mogelijkheid hedendaagse inzichten in de psychoanalytische theorie te integreren, maar voor een belangrijk deel ook over wat toelaatbaar is in het psychoanalytische debat. Waar gaat een wetenschappelijke, psychoanalytische manier van denken over in speculatie, in hoeverre mogen, moeten of kunnen resultaten uit hedendaagse, niet-psychoanalytische onderzoeksliteratuur in de psychoanalytische theorievorming geïntegreerd worden? Natuurlijk publiceren we graag de bijdragen van Reijzer, Chayes en De Klerk, omdat ze bijdragen aan het debat dat we graag in dit tijdschrift willen voeren.

Sprekend over het vorige nummer: daarin is een vervelende 'freudiaanse vergissing' gesloten. De kern van het vorige nummer bestond uit genoemd artikel van De Klerk en *Baarmoedernijd: een miskend gevoel* van Eugenie Oosterhuis. In het laatstgenoemde artikel wordt de mannelijke jaloezie op de creatieve producten van de vrouw breed uitgemeten. Kunt u zich voorstellen hoe ik mij voelde toen ik zag dat de aankondiging van dit artikel op het omslag was weergegeven onder het kopje 'Penisnijd'? Voor mij gelukkig, bleek dit later ergens in het proces te zijn gebeurd nadat ik er geen bemoeienis meer mee had, maar als man ben je dan wel even heel kwetsbaar. Al met al voor collega Oosterhuis vervelend, waarvoor ik haar als eindverantwoordelijke mijn excuses aanbied.

Verder vindt u in dit nummer veel korte bijdragen. Toni Ladan ordende voor u de belangrijkste psychoanalytische internetadressen, terwijl de congresverslagen en de recensies u in kort bestek op de hoogte brengen van laatste ontwikkelingen en theorievorming.

Frans Schalkwijk